

Соломахін А. Ф. Специфіка вживання термінів «зірка» та «зоря» в контексті сучасного мас-медійного простору (на прикладі сучасних інтернет-змі) // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». №1 / 2020. С. 250–255.

УДК 81'373.46:007:304

**СПЕЦИФІКА ВЖИВАННЯ ТЕРМІНІВ «ЗІРКА» ТА «ЗОРЯ» В
КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО МАС-МЕДІЙНОГО ПРОСТОРУ
(на прикладі сучасних інтернет-ЗМІ)**

Соломахін Андрій Федорович,

кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри соціальних комунікацій

Херсонський державний університет

andrij.slm85@gmail.com

orcid.org/0000-0001-8948-3747

Запропоноване дослідження є логічним і цілком закономірним продовженням наукової розвідки присвяченої структурі, функціонуванню та розвитку астрономічної термінології української мови II половини ХХ – початку ХХ ст., у контексті якої автор зіткнувся з цілком закономірною проблемою, а саме паралельним функціонуванням термінів «зірка» – «зоря» в структурі астрономічної метамови. Саме тому в представленій роботі зроблена спроба проаналізувати змістове наповнення вказаних термінологічних одиниць, яке вкладають у них науковці, через уживання їх у фахових текстах посібників, підручників, словників, енциклопедичних видань тощо. Подібний аналіз дозволяє виправдати доцільність уживання того чи іншого терміна в астрономічній термінології. Зокрема автор дійшов висновку, що лексема «зірка» та похідний від неї прикметник «зірковий», що може бути частиною структурно складніших терміноодиниць, є більш

прийнятними для вживання в астрономічній терміносистемі, що зумовлено однозначністю у порівнянні з лексемою «зоря», яка характеризується полісемічністю та омонімічністю в межах досліджуваної термінології. Крім того термін «зоря» у низці фахових словників, енциклопедій, науково-популярних видань виступає як власна назва на позначення космічних об'єктів.

Однак виходячи за межі своєї терміносистеми лексеми «зірка» – «зоря» розширюють власний поняттєвий спектр, набуваючи нових значень шляхом лексико-семантичного способу словотворення, здебільшого у результаті метонімізації.

У процесі аналізу сучасних українських інформаційних ресурсів, зокрема інтернет-ЗМІ, було виявлено розширення семантичного поля як лексеми «зоря», так і «зірка».

Слово «зоря» крім властивого спектру термінологічних значень в текстах ЗМІ фігурує як власна назва аматорських та професійних футбольних клубів або інших закладів, організацій, підприємств. Крім того, аналізована мовна одиниця вживається у значенні розквіту кар'єри, слави діячів культури, науки, спорту. Іноді уживається як синонім до лексеми «життя».

Значеннєвий арсенал лексеми «зірка» на шпальтах сучасних українських інтернет-видань доповнюється лише одним значенням, зокрема вказана одиниця використовується на позначення видатних діячів спорту або шоу-бізнесу. А також подібно до лексеми «зоря» функціонує як власна назва.

Отже, проведене дослідження вказує, що, по-перше, обидві аналізовані мовні одиниці активно використовуються у текстах ЗМІ; по-друге, термін «зоря» функціонуючи поза системою астрономічної метамови набуває децю більший спектр додаткових значень ніж варіативний йому термін «зірка».

Ключові слова: астрономічна термінологія, масові комунікації, полісемія, слововживання, інтернет-видання.

**SPECIFICITY OF USING THE TERMS OF THE “STAR” AND THE
“STARLET” IN THE CONTEXT OF MODERN MEDIA SPACE**
(on the example of modern internet media)

Andrii Fedorovych Solomakhin,

Candidate of Philological Sciences, Senior Lecturer in the Chair of Social
Communications

Kherson State University

<mailto:andrij.slm85@gmail.com>

orcid.org/ 0000-0001-8948-3747

The proposed research is a logical and quite natural continuation of scientific exploration devoted to the structure, functioning and development of astronomical terminology of the Ukrainian language in the second half of the XX - beginning of the XX century, in the context of which the author faced a quite natural problem, namely, the parallel functioning of the terms "star" – "starlet" in the structure of astronomical metalanguage. That is why in the presented work an attempt was made to analyze the content of these terminological units, which scientists put in them, because of the use of manuals, textbooks, dictionaries, encyclopedic publications, etc. in professional texts. Such analysis allows to justify the expediency of using this or that term in astronomical terminology. In particular, the author concluded that the lexeme "star" and its derivative adjective "star", which may be part of structurally complex terms, more acceptable for use in an astronomical system, which is due to unambiguousness compared to the lexeme "starlet", which is characterized by polysemicity and homonymity within the framework of the investigated terminology. Besides, the term "starlet" in a number of professional dictionaries, encyclopedias, scientific-popular publications acts as its own for the designation of space objects.

However, going beyond the limits of their terminology system, the lexemes "star" – "starlet" expand their own conceptual spectrum, acquiring new meanings by lexico-semantic approach of word formation, mainly as a result of

metonymization. During the analysis of modern Ukrainian information resources, including Internet media, the extension of the semantic field of both lexemes "star" and "starlet" was discovered.

In addition to the inherent range of terminology, the word "starlet" appears in media texts as its own amateur and professional football clubs or other institutions, organizations and enterprises. In addition, the language unit in question is used in the meaning of the flourishing of a career, the glory of cultural, scientific and sports figures. It is sometimes used as a synonym for the "life" lexeme.

The conceptual arsenal of the lexeme "star" on pages of the modern Ukrainian Internet editions is supplemented only by one value, in particular, the unit specified is used for designation of outstanding figures of sports or show business. And also like the lexeme "star" functions as its own.

Thus, the conducted research indicates that, firstly, both language units under consideration are actively used in mass media texts; secondly, the term "starlet" functioning outside the astronomical metalanguage system acquires a slightly larger spectrum of additional meanings than the term "star" variant.

Keywords: *astronomical terminology, mass communications, polysemy, word usage, internet edition.*

XX – поч. XXI ст. позначилися стрімким розвитком астрономії, яка набула важливого практичного значення для всього людства. З одного боку прикладна роль космічних технологій, використання супутникових технологій, освоєння космосу, з другого – популяризація космічних здобутків людства у масовій культурі, зокрема кіно, телебаченні, літературі сприяло активному поширенню спеціальної термінології у загальному вжитку, не винятком є засоби масової інформації (далі ЗМІ).

Термінознавчі проблеми в Україні активно вивчають В. Л. Іващенко, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько, Г. В. Наконечна, Г. П. Мацюк, Б. П. Михайлишин, Т. В. Михайлова, Т. І. Панько, В. І. Пілецький, Л. М. Полюга,

М. К. Потоцький, М. Р. Процик, Л. О. Симоненко, О. І. Южакова, торкаючись широкого спектру питань – особливостей семантики наукового терміна, форм його вираження, морфологічного представлення та словотворчого потенціалу. Розробці теоретичних і практичних питань науково-технічної термінології в українському мовознавстві присвячено праці З. М. Булат, І. В. Волкової, Л. В. Козак, І. М. Кочан, М. О. Кур'янової, О. Ф. Кучеренко, Г. В. Наконечної, Н. Ф. Непийводи, І. М. Нікуліної, Н. В. Нікуліної, В. М. Овчаренко, С. М. Подолкової, Г. Ф. Ракшанової, О. А. Сербенської [19].

Окремі аспекти вивчення цієї групи термінів віднаходимо в наукових працях І. Р. Процик (об'єктом аналізу автора стали українські астрономічні терміни з онімним компонентом) та О. М. Тріль (у центрі уваги – функціонування астрономічної лексики в історичних словниках) [19]. Однак досліджень, які б стосувалися спроб висвітлити специфіку функціонування терміноодиниць *зірка* та *зоря* в контексті сучасного мас медійного простору поки що немає.

Отже, **актуальність** теми наукової розвідки зумовлена спорадичним вивченням функціонування визначених астрономічних терміноодиниць української мови лише в окремих ракурсах та необхідністю висвітлити особливості її використання в ЗМІ.

Мета дослідження – виявити особливості функціонування терміноодиниць *зірка* та *зоря* в контексті сучасної астрономічної науки та описати їх кореляцію в текстах сучасних ЗМІ.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання**: випрацювати метамову дослідження, зокрема уточнити зміст термінів *зірка* – *зоря*; описати специфіку вживання та набір лексичних значень, які набувають названі термінолексеми в текстах ЗМІ.

В українській астрономічній термінології ХХ – початку ХХІ століття учені, для позначення небесного об'єкта, у надрах якого відбуваються

термоядерні реакції, послуговуються двома синонімічними термінами — *зоря* та *зірка*.

Наявність синонімічних відношень у термінології є ознакою кожної конкретної галузі знань, що зумовлено специфікою формування та особливостями категорійно-поняттєвого апарату цієї термінології. Така закономірність пов'язана з постійним розвитком мови, інтенсивними процесами розробки та нормування терміносистем [90, с. 73]. Саме явище синонімії є негативним у будь-якій терміносистемі, адже може призводити до непорозумінь, двозначності, що є неприпустимим для наукової метамови.

Появу синонімічних пар в українській термінології, зокрема й астрономічній, на думку дослідників, зумовлено лінгвальними та екстралінгвальними чинниками: 1) постійним розвитком науки, що супроводжується появою нових понять, необхідністю дати кожному поняттю найточнішу номінацію; 2) неуніфікованістю української термінології; 3) наявністю застарілих номінацій, які ще функціонують паралельно з новими; 4) паралельним уживанням запозиченого й національного термінів; 5) появою коротких форм, зручних для спілкування та документації [18, с. 34].

Аналіз спеціалізованої астрономічної літератури засвідчив використання фахівцями як терміна *зоря*, так і терміна *зірка*.

Зокрема «Астрономічний енциклопедичний словник» за редакцією І. А. Климишина подає лише термін *зоря*, не подаючи синонімічний відповідник *зірка*, читаємо: «*Зоря* – самостійний космічний об'єкт, у надрах якого ефективно відбуваються (або відбувалися) термоядерні реакції з виділенням енергії» [2, с. 184]. Цей же термін з аналогічним визначенням подано у «Шкільному астрономічному довідникові»: «*Зоря* – самостійний космічний об'єкт, у надрах якого ефективно відбуваються (або відбувалися) термоядерні реакції з виділенням енергії» [2, с. 101]. Примітним є використання в зазначених виданнях похідних від слова *зоря* одиниць, зокрема прикметника *зоряний*, що входять до складу термінів-

словосполучень, наприклад: *зоряна асоціація, зоряна астрономія, зоряна кінематика, зоряна речовина, зоряне населення*; термінів-юкстапозитів, виражених іменником, наприклад: *зоря-кокон*; а також однокомпонентних термінів, виражених іменником, наприклад: *зореутворення, зоретрус*.

Уживання терміна *зоря* зафіксовано у підручнику «Астрономія вчора і сьогодні» І. А. Климишина, наприклад «Наприкінці ХІХ ст. вже було доведено, що Сонце – рядова *зоря* Галактики. І це єдина *зоря*, розташована настільки близько до Землі, що на ній видно окремі деталі поверхні» [16, с. 186].

Терміном *зоря* та похідним від нього прикметником *зоряний*, як складником термінів-словосполучень, послуговується І. О. Вакарчук у підручнику «Теорія зоряних спектрів», наприклад: «Аналіз випромінювання *зори* з метою одержання достовірних висновків про природу й будову космічних об'єктів вимагає глибокого вивчення механізмів взаємодії випромінювання з атомними системами» [5, с. 9].

Ю. В. Александров, А. М. Грецький, М. П. Пришляк у словнику до підручника «Астрономія. 11 клас» подають паралельно обидва терміни: «*Зоря (зірка)* – космічне тіло, у надрах якого відбуваються або відбувалися термоядерні реакції, за рахунок енергії яких воно світиться, і яке еволюціонує внаслідок зміни типу або припинення термоядерних реакцій» [1, с. 220]. А на сторінці 116 знаходимо пояснення від авторів «Для позначення об'єкта, про який ідеться, в українській мові можливі два терміни – «*зоря*» і «*зірка*». Перший є нібито кращим, бо він підкреслює те, що ці об'єкти великого розміру. Але поняття «великий» та «малий» відносні. *Зоря* дуже мала порівняно з Галактикою, тому припустиме вживання обох цих термінів» [1, с. 220].

У науково-популярному виданні «Астрономія» (упорядник Т. Кадаша) знаходимо функціонування терміна *зірка*, зокрема: «*Зірки* – це величезні розпечені світні газові кулі. Всередині зірок відбувається ядерна реакція, як у термоядерному реакторі: одні речовини перетворюються на інші (найчастіше

легкий газ водень перетворюється на важчий газ гелій)» [3, с. 184]. Однак, спостерігаємо вживання прикметника *зоряний*, що є похідним від терміна *зоря*, читаємо: «Групи зірок, зв'язані між собою силами взаємного притягання, називаються *зоряними скупченнями*» [3, с. 60]; «Плеяди являють собою розсіяне *зоряне скупчення*» [3, с. 61].

Таким чином, аналіз астрономічної літератури засвідчує активне використання терміна *зоря*, та спорадичне використання його синонімічного відповідника *зірка*. Проте, терміноодиноці *зоря* притаманна семантична неоднозначність, зокрема «Великий тлумачний словник сучасної української літературної мови» за редакцією В. Т. Бусела подає таке визначення «Зоря – 1. Те саме, що зірка. 2. Яскраве освітлення горизонту перед сходом і після заходу сонця. 3. розм. Те саме, що метеор» [6, с. 477]. У порівнянні термін *зірка* подається зі значенням: «Самостійне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів» [6, с. 460]. Подані спеціальні значення аналізованих лексичних одиниць говорять про те, що термін *зірка* є однозначним, у той час як термін *зоря* характеризується полісемічністю, що є негативним явищем у будь-якій термінологічній системі.

Про недосконалість терміна *зоря* свідчить й той факт, що «Словник математичної термінології. Астрономічна термінологія й номенклатура (проект)» за ред. Ф. Калиновича, Г. Холодного фіксує використання цієї лексеми як одного з варіантів назви планети Венера, наприклад: *Зоря Вечірня, Зоря Вечірова, Зоря Ранішня, Зоря Рання, Зоря Світова* [15].

Крім того, термін *зоря* у формі родового відмінка множини *зір* омонімічний іншому астрономічному терміну *зір* зі значенням «властивість ока сприймати зображення предметів, зовнішнього світу» [17, с. 97], наприклад: «Під час спостережень в умовах особливо малих освітленостей у візуальній астрономії іноді використовують бічний, периферійний *зір*, особливо тоді, коли в полі *зору* розшукують дуже слабкий об'єкт» [17, с. 97].

У загальноживаній мові, зокрема в мас-медійному просторі, спостерігаємо суттєве розширення значеннєвого спектру визначених

терміноодиниць, які, виходячи за межі астрономічної термінології, втрачають низку ознак притаманних термінам, зокрема специфічність використання; функцію називання поняття; наявність наукової дефініції; точність значення; контекстуальна стійкість; стилістична нейтральність; езотеричність; конвенційність тощо [8, с. 85–86].

Подібні тенденції сприяють процесу метонімізації, так слово *зірка* в загальноживаній мові отримала широке застосування як власна назва професійних та аматорських футбольних клубів, що сприяло поширенню цієї лексеми в вітчизняних інтернет-ЗМІ, наприклад: «Фанати кропивницької «Зірки» закликають зберегти найстаріший футбольний клуб України» [23].

Значно ширше лексема *зірка* використовується на позначення знаної, відомої людини у царинах спорту, шоу-бізнесу, культури тощо, наприклад: «Зірки українського спорту пристрасно відзначили День Валентина» [12]; «Гумористи, телеведучі і зірки шоу-бізнесу: люди творчих професій, які можуть пройти в Раду» [20]; «21-річний Кей Джей Апа, що набирає популярність завдяки серіалу "Рівердейл", в інтерв'ю новому випуску GQ Style розповів про мінуси статусу зірки, поскаржившись на папарацці» [11]; «Зірками треба називати людей, які рятують життя. От Амосов – зірка» [4].

Зафіксовано також, що прикметний *зірковий*, утворений від іменника *зірка*, стає частиною фразеологізму *зіркова хвороба*, що слугує на позначення пихатої, марнославної людини, наприклад: «Олеся Жураківська – справжня зірка українського кіно і театру, але без пафосу та зіркової хвороби» [7].

Дотично мовній одиниці *зірка* лексема *зоря* слугує власною назвою футбольних клубів або інших установ та організацій, наприклад: «Фернанду Фонсека може перейти в «Зорю» безкоштовно, а не за 2,5 мільйона євро, як писали раніше» [13]; Дочірнє підприємство «Поліграфічний комбінат «Зоря» на сьогоднішній день є одним з лідерів українського ринку захищеної поліграфічної продукції [10].

Широкого використання лексема *зоря* набула у значенні розквіту кар'єри, слави або на позначення значних успіхів, наприклад: «Тут, в Острівці, зійшла *зоря* його таланту» [22]; «Трудова *зоря* Дідківського» [21].

Крім того, слово *зоря* є синонімічним слову *життя*: «*Зоря* життя художника нетлінна і крізь роки нам світить повсякчас!» [14].

Таким чином, лексеми *зірка* та *зоря* набули активного поширення в інтернет-ЗМІ, така закономірність продиктована стилістичними особливостями текстів, які розраховані на масового читача та спрямовані на активізацію його уваги, зацікавленість, потребу яскраво та захопливо подати матеріал. Активне вживання аналізованих одиниць у якості власних назв зумовлене бажанням підкреслити виняткові риси або досягнення тієї чи іншої організації, установи, спортивного клубу тощо. Перераховані вище чинники і стали каталізатором розширення семантичного поля мовних одиниць *зірка* та *зоря*.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александров Ю. В. Астрономія. 11 клас [Текст] : книга для вчителя / Ю. В. Александров, А. М. Грецький, М. П. Пришляк. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2005. – 256 с.
2. Астрономічний енциклопедичний словник [Текст] / [за заг. ред. І. А. Климишина, А. О. Корсунь]. – Львів : Вид-во ЛНУ, 2004. – 548 с.
3. Астрономія / упорядкув. Т. Кадаша. – К. :ТОВ «Перо», 2011. – 96 с.
4. Базів Л. Віталіна Біблів, актриса театру і кіно [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2808656-vitalina-bibliiv-aktrisa-teatru-i-kino.html>
5. Вакарчук І. О. Теорія зоряних спектрів [Текст]: підруч. для студ. астрофізичних і фіз. спец. вищих навч. закл. / І. О. Вакарчук. – Львів : Львівський національний університет ім. Івана Франка, 2002. – 359 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови [Текст] / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.

7. Голіздра І. Актриса Олеся Жураківська: Хочеться, щоб українці знімалися в головних ролях українського кіно [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2019/10/27/238621/>
8. Гринёв-Гриневиц С. В. Основы антропологистики (к лексическим основаниям эволюции мышления человека) [Текст] : учебное пособие / С. В. Гринёв-Гриневиц, Э. А. Сорокина, Т. Г. Скопюк. – М. : Компания Спутник, 2005. – 114 с.
9. Даниленко В. П. Теоретичні та практичні аспекти нормалізації наукової термінології [Текст] / В. П. Даниленко // Мовознавство. – 1980. – № 6. – С. 16–21.
10. ДП «Поліграфічний комбінат «Зоря» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pc-zorya.com.ua>
11. Зірка "Рівердейла" розповів про мінуси популярності у фотосеті для GQ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://kinoafisha.ua/ua/news/zvezda-riverdeila-rasskazal-o-minusah-populyarnosti-v-fotosete-dlya-gq>
12. Зірки українського спорту пристрасно відзначили День Валентина – Режим доступу: <https://www.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/zirki-ukrainskogo-sportu-pristrasno-vidznachili-den-valentina-foto.htm>
13. «Зоря» посилиться португальським захисником – ЗМІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-sports/2637515-zorakuplae-portugalskogo-zahisnika-za-rekordnu-sumu-zmi.html>
14. Зоря життя художника нетлінна і крізь роки нам світить повсякчас! [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nedrygaylivskagromada.gov.ua/news/1552659370/>
15. Калинович Ф. Словник математичної термінології (Проект). Ч III. Астрономічна термінологія й номенклатура [Текст] / Ф. Калинович, Г. Холодний. – Х. : Радянська школа, 1931. – 117 с.
16. Климишин І. А. Астрономія вчора й сьогодні [Текст] / І. А. Климишин. – К. : Наукова думка, 1976. – 286 с.

17. Климишин І. А. Шкільний астрономічний довідник [Текст] : книга для вчителя / І. А. Климишин, В. В. Тельнюк-Адамчук. – К. : Радянська школа, 1990. – 287 с.
18. Кочан І. М. Синонімія у термінології [Текст] / І. М. Кочан // Мовознавство. – 1992. – № 3. – С. 32–35.
19. Соломахін А. Ф. Структура, функціонування та розвиток астрономічної термінології української мови (II половина ХХ – початок ХХІ століть): дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / А. Ф. Соломахін. – Харків, 2015. – 317 с.
20. Терегубова Я. Гумористи, телеведучі і зірки шоу-бізнесу: люди творчих професій, які можуть пройти в Раду [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/30026496.html>
21. Трудова зоря Дідківського [Електронний ресурс] – Режим доступу: [<http://www.golos.com.ua/article/239041>].
22. Тут, в Острівці, зійшла зоря його таланту [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://svoboda.te.ua/tut-v-ostrivci-zijshla-zorja-joho-talantu/>
23. Фанати кропивницької «Зірки» закликають зберегти найстаріший футбольний клуб України — Інформаційний портал Кіровоградщини — Гречка — Новини Кропивницький — Режим доступу: <https://gre4ka.info/sport/50495-fanaty-kropyvnytskoi-zirky-zaklykaiut-zberehty-naistarishyi-futbolnyi-klub-ukrainy>

REFERENCES:

1. Aleksandrov Yu. V. Astronomiia. 11 klas [Tekst] : knyha dlia vchytelia / Yu. V. Aleksandrov, A. M. Hretskyi, M. P. Pryshliak. – Kh. : Vesta : Vydavnytstvo «Ranok», 2005. – 256 s.

2. Astronomichni entsyklopedychnyi slovnyk [Tekst] / [za zah. red. I. A. Klymyshyna, A. O. Korsun]. – Lviv : Vyd-vo LNU, 2004. – 548 s.
3. Astronomiia / uporiadkuv. T. Kadasha. – K. :TOV «Pero», 2011. – 96 s.
4. Baziv L. Vitalina Bibliu, aktrisa teatru i kino [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2808656-vitalina-bibliu-aktrisa-teatru-i-kino.html>
5. Vakarchuk I. O. Teoriia zorianykh spektriv [Tekst] : pidruch. dlia stud. astrofizychnykh i fiz. spets. vyshchykh navch. zakl. / I. O. Vakarchuk. – Lviv : Lvivskiy natsionalnyi universytet im. Ivana Franka, 2002. – 359 s.
6. Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Tekst] / uklad. i holov. red. V. T. Busel. – K. ; Irpin : VTF «Perun», 2001. – 1440 s.
7. Holizdra I. Aktrisa Olesia Zhurakivska: Khochetsia, shchob ukrainski znimalysia v holovnykh roliakh ukrainskoho kino [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://life.pravda.com.ua/culture/2019/10/27/238621/>
8. Hrynëv-Hrynevych S. V. Osnovy antropolynhvystyky (k leksycheskym osnovanyiam èvoliutsyy myshleniya cheloveka) [Tekst] : uchebnoe posobyie / S. V. Hrynëv-Hrynevch, È. A. Sorokyna, T. H. Skopiuk. – M. : Kompanyia Sputnik, 2005. – 114 s.
9. Danylenko V. P. Teoretychni ta praktychni aspekty normalizatsii naukovoï terminolohii [Tekst] / V. P. Danylenko // Movoznavstvo. – 1980. – № 6. – S. 16–21.
10. DP «Polihrafichnyi kombinat «Zoria» [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.pc-zorya.com.ua>
- Zirka "Riverdeila" rozpoviv pro minusy populiarnosti u fotoseti dlia GQ [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://kinoafisha.ua/ua/news/zvezda-riverdeila-rasskazal-o-minusah-populyarnosti-v-fotosete-dlya-gq>
12. Zirky ukrainskoho sportu prystrasno vidznachyly Den Valentyna – Rezhym dostupu: <https://www.obozrevatel.com/ukr/sport/sport/zirki-ukrainskogo-sportu-pristrasno-vidznachili-den-valentina-foto.htm>

13. «Zoria» posylytsia portuhalskym zakhysnykom – ZMI [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.ukrinform.ua/rubric-sports/2637515-zora-kuplae-portugalskogo-zahisnika-za-rekordnu-sumu-zmi.html>
14. Zoria zhyttia khudozhnyka netlinna i kriz roky nam svityt povsiakchas! [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://nedrygaylivska-gromada.gov.ua/news/1552659370/>
15. Kalynovych F. Slovnyk matematychnoi terminolohii (Proekt). Ch III. Astronomichna terminolohiia y nomenklatura [Tekst] / F. Kalynovych, H. Kholodnyi. – Kh. : Radianska shkola, 1931. – 117 s.
16. Klymyshyn I. A. Astronomiia vchora y sohodni [Tekst] / I. A. Klymyshyn. – K. : Naukova dumka, 1976. – 286 s.
17. Klymyshyn I. A. Shkilnyi astronomichniy dovidnyk [Tekst] : knyha dlia vchytelia / I. A. Klymyshyn, V. V. Telniuk-Adamchuk. – K. : Radianska shkola, 1990. – 287 s.
18. Kochan I. M. Synonimiia u terminolohii [Tekst] / I. M. Kochan // Movoznavstvo. – 1992. – № 3. – S. 32–35.
19. Solomakhin A. F. Struktura, funktsionuvannia ta rozvytok astronomichnoi terminolohii ukrainskoi movy (II polovyna KhKh – pochatok KhKhI stolit): dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 «Ukrainska mova» / A. F. Solomakhin. – Kharkiv, 2015. – 317 s.
20. Terehubova Ya. Humorysty, televeduchi i zirky shou-biznesu: liudy tvorchykh profesii, yaki mozhut proity v Radu [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://www.radiosvoboda.org/a/30026496.html>
21. Trudova zoria Didkivskoho [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: [<http://www.golos.com.ua/article/239041>].
22. Tut, v Ostrivtsi, ziishla zoria yoho talantu [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: <https://svoboda.te.ua/tut-v-ostriivci-zijshla-zorja-joho-talantu/>
23. Fanaty kropyvnytskoi «Zirky» zaklykaiut zberehty naistarishyi futbolnyi klub Ukrainy — Informatsiinyi portal Kirovohradshchyny – Hrechka – Novyny

Kropyvnytskyi – Rezhym dostupu: <https://gre4ka.info/sport/50495-fanaty-kropyvnytskoi-zirky-zaklykaiut-zberehty-naistarishyi-futbolnyi-klub-ukrainy>